

JOSEPH RATZINGER AZ ÚJ EVANGELIZÁCIÓ

Katekéták és Hitoktatók Jubileuma
Joseph Ratzinger bíboros beszéde a Katekéták és Hitoktatók Találkozásán
2000. december 10.¹

Az emberi élet önmagától nem valósulhat meg. Az életünk egy nyitott kérdés, egy befejezetlen projekt, mégis befejezésre és megvalósításra vár. Minden egyes ember alapvető kérdése: hogyan valósul ez meg: emberré lenni? Hogyan tanulható meg az élet művészete? Melyik út vezet a boldogsághoz?

Evangelizálni azt jelenti: megmutatni ezt az utat – megtanítani az élet művészetét. Jézus nyilvános életének kezdetén mondja: Azért jöttem, hogy evangelizáljam a szegényeket (Lk 4,18); ez azt jelenti: van válaszom az alapvető kérdésekre; megmutatom nektek az élet útját, a boldogság felé vezető utat – sőt: én vagyok ez az út. A legmélyebb szegénység az öröme való képtelenség, az abszurdnak és ellentmondásosnak tekintett élet fásultsága. Ez a szegénység ma, nagyon különböző formákban, széles körben elterjedt, anyagilag gazdag országokban éppúgy, mint szegényekben. Az öröme való képtelenség előfeltételezi és elő is idézi a szeretetre való képtelenséget, irigységet, fősვნénységet szül – mindazon bűnöket, amelyek lerombolják az egyes emberek és a világ életét. Ezért van szükségünk egy új evangelizációra: ha az élet művészete ismeretlen marad, semmi más sem működik többé. Ez a művészet azonban nem tárgya a tudománynak: ezzel a művészettel csak az ismertethet meg bennünket, akinek élete van, Ő, aki személyesen az Evangélium.

I. Struktúra és módszer az új evangelizációban

1. A struktúra

Mielőtt az új evangelizáció alapvető tartalmáról beszélnék, szeretnék néhány szót szólni a struktúrájáról és a helyes módszerről. Az Egyház mindig evangelizál, és sosem szakította meg az evangelizáció útját. Naponta ünnepli az eucharisztikus misztériumot, kiszolgáltatja a szentségeket, hirdeti az élet igéjét, Isten igéjét, elkötelezi magát az igazságosság és a jótékonykodás mellett. És ez az evangelizáció gyümölcsöt terem: fényt és örömet ad, az élet útját nyitja meg sok ember előtt. Sokan mások, gyakran anélkül, hogy tudnának róla, abból a fényből és melegségből élnek, amely ebből a szüntelen evangelizációból sugárzik. Mindazonáltal látjuk a dekriztianizáció progresszív folyamatát és az alapvető emberi értékek elvesztését, ami aggasztó. A ma emberiségének egy jelentős része az Egyház szüntelen evangelizációjában nem lel rá az evangéliumra, vagyis a meggyőző válaszra arra a kérdésre: Hogyan éljünk?

Ezért keresünk, a szüntelen, szakadatlan és soha meg nem szakítható evangelizáció mellett, egy új evangelizációt, amelyet az a világ is képes meghallani, amely nem talál utat a „klasszikus” evangelizációhoz. Mindenkinek szüksége van az evangéliumra. Az evangélium mindenkinek szól, nem csupán egy meghatározott körnek, és ezért kötelességünk új utakat keresni, amelyek mindenkihez eljuttatják az evangéliumot.

¹ *Giubileo dei Catechisti e dei Docenti di Religione. Intervento del Cardinale Joseph Ratzinger durante il Convegno dei Catechisti e dei Docenti di Religione, Domenica, 10 Dicembre 2000:*
https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20001210_jubilca-techists-ratzinger_it.html

De itt meghúzódik egy kísértés: a türelmetlenség kísértése, a kísértés, hogy azonnal nagy sikerre, nagy számokra törekedjünk. Ez azonban nem Isten módszere. Isten országára, és így az evangelizációra, amely Isten országának eszköze és hordozója, mindig a mustármag példázata érvényes (vö. Mk 4,31-32). Isten Országáa mindig ebben a jelben indul újra. Az új evangelizáció nem azt jelenti: új, kifinomultabb módszerek alkalmazásával azonnal magunkhoz vonzani az Egyháztól eltávolodottak nagy tömegeit. Nem, nem ez az új evangelizáció ígérete. Az új evangelizáció azt jelenti: sosem elégszünk meg azzal a ténnyel, hogy a mustármagból kinőtt az egyetemes Egyház nagy fája; nem gondoljuk azt, hogy az a tény, hogy különféle madarak helyet találnak ágai között, elégséges; hanem azt jelenti, hogy újra merjük a kis szem alázatával Istenre hagyni, hogy mikor és hogyan fog növekedni (Mk 4,26-29). A nagy dolgok mindig kis magból indulnak el, a tömegmozgalmak pedig mindig tiszavirág életűek. Az evolúciós fejlődésről alkotott elképzelésében Teilhard de Chardin a kezdetek fehérségét említi (*le blanc des origines*): az új fajok indulása láthatatlan, és a tudományos kutatás nem tudja fellelni. A források rejtve vannak: túl kicsik. Más szavakkal: a nagy valóságok egyszerűségben kezdődnek. Tegyük félre azt a kérdést, hogy Teilhardnak igaza volt-e az evolúciós elméleteiben, és ha igen, milyen mértékben! A láthatatlan kezdetek törvénye egy igazságot fogalmaz meg: egy igazságot, ami sajátosan jelen van Isten történelmi cselekvésében: „Nem azért választottalak, mert nagy vagy, hanem ellenkezőleg, a legkisebb vagy a népek között; azért választottalak, mert szeretlek...” – mondja Isten Izrael népének az Ószövetségben, és ezzel kifejezésre juttatja az üdvtörténet alapvető paradoxonját: bizonyos, hogy Isten nem nagy számokkal számol, a külső hatalom nem az Ő jelenlétének a jele. Jézus példabeszédeinek nagy része az isteni cselekvésnek ezt a struktúráját mutatja, és ilyen választ ad a tanítványok aggodalmaskodásaira, akik egészen másfajta sikereket és jeleket vártak a Messiástól: olyanfajta sikereket, amelyeket a Sátán ajánlott fel az Úrnak: Mindezt – a világ minden országát – neked adom... (Mt 4,9) Pál bizonyosan élete végéig úgy vélte, hogy elvitte az evangéliumot a föld határaiig, a keresztények azonban kis közösségek voltak, szétszóródva a világban, és az evilági kritériumok szerint jelentéktelenek. Valójában azonban ők voltak a kovász, amely belülről átjárja a tésztát, és ők hordozták magukban a világ jövőjét (vö. Mt 13,33). Egy régi közmondás mondja: „A siker nem neve Istennek.” Az új evangelizációnak alá kell rendelnie magát a mustármag misztériumának, és nem akarhat azonnal egy nagy fát létrehozni. Mi vagy túlságosan a már létező nagy fa biztonságában élünk, vagy abban a türelmetlenségben, hogy egy nagyobb, életerősebb fánk legyen. El kell azonban fogadnunk a misztériumot, hogy az Egyház egyszerre nagy fa és igen kicsiny mag. Az üdvtörténetben mindig egyszerre nagypéntek és húsvétvasárnap van...

2. A módszer

Az új evangelizációnak ebből a struktúrájából következik a helyes módszer is. Nyilvánvalóan – észszerű keretek között – használnunk kell a modern módszereket, hogy meghalljanak bennünket; vagy még inkább: hogy hozzáférhetővé és érthetővé tegyük az Úr szavát... Ne azt keressük, hogy magunkra figyeljünk: ne az intézményeink erejét és kiterjedését akarjuk növelni, hanem az emberek és az emberiség javát akarjuk szolgálni, helyet adva Annak, aki az Élet! Az ennek ez a kisajátítása és felajánlása Krisztusnak az emberek üdvösségéért az evangélium iránti elköteleződés alapvető feltétele.

„Én Atyám nevében jöttem, és nem fogadtok el engem; majd ha más jön a maga nevében, azt elfogadjátok” – mondja az Úr (Jn 5,43). Az Antikrisztus ismertetőjele, hogy a saját nevében beszél. A Fiú jele az Atyával való közössége. A Fiú bevezet minket a Szentháromság közösségébe, az örök szeretet körébe, amelynek személyei „tiszta vonatkozások”, az önátadásnak és a befogadásnak tiszta aktusai. A Szentháromság terve – amely a Fiúban látható, aki nem a maga nevében beszél – megmutatja az evangélium valódi hirdetőjének életformáját. Az evangéliumot hirdetni nem egyszerűen egy beszédforma, hanem egy életforma: úgy élni, hogy figyelünk és

az Atya hangjává válunk. „Nem magától fog szólni, hanem azt mondja el, amit hall” – mondja az Úr a Szentlélekről (Jn 16,13). Az evangelizációnak ez a krisztológiai és pneumatológiai formája egyszerre ekkleziológiai forma is: az Úr és a Lélek építi fel az Egyházat, közlik magukat az Egyházban. Krisztus hirdetése, Isten országának hirdetése előfeltételezi, hogy figyeljünk az Ő hangjára az Egyház hangjában. „Nem a saját nevünkben beszélni” azt jelenti: az Egyház küldetésében beszélni...

A kisajátításnak ez a törvénye nagyon praktikus következményekkel jár. Minden ésszerű és morálisan elfogadható módszert tanulmányoznunk kell – és kötelességünk használni a kommunikációnak ezeket a lehetőségeit. A szavak és a kommunikáció egész művészete azonban nem képesek abban a mélységében elérni az emberi személyt, ahová az evangéliumnak meg kell érkeznie. Néhány éve olvastam századunk egy igen kiváló papjának, Don Didimónak, Bassano del Grappa plébánosának az életrajzát. A jegyzeteiben aranyat érő szavak találhatók, egy imádságos és elmélkedő élet gyümölcsei. A mi témánk kapcsán mondja Don Didimo, például: „Jézus nappal prédikált, éjjel imádkozott.” Ezzel a rövid megjegyzéssel azt akarta mondani: Jézusnak Istentől kellett szert tennie a tanítványokra. Mindig ez az érvényes. Mi magunk nem tudjuk elérni az embereket. Istentől kell megkapnunk őket Isten számára. Minden módszer üres az imádság alapzata nélkül. A hirdetés szavát mindig intenzív imaélettel kell átítani.

Tennünk kell még egy lépést. Jézus nappal prédikált, éjjel imádkozott – ez még nem minden. Az egész élete – ahogy Szent Lukács evangéliuma nagyon szépen bemutatja – út volt a keresztt felé, út felfelé, Jeruzsálem irányába. Jézus nem szép szavakkal váltotta meg a világot, hanem a szenvedésével és a halálával. Ez az Ő passiója az élet kimeríthetetlen forrása a világ számára; passiója ad erőt a szavának.

Maga az Úr fogalmazta meg – kiterjesztve és kibővítve a mustármag példázatát – a gyümölcsözőségnek ezt a törvényét a búzaszemről szóló beszédében, amely elhal, a földbe hullva (Jn 12,24). Ugyanez a törvény van érvényben a világ végéig, és – a mustármag misztériumával együtt – alapvető az új evangelizáció esetében is. Az egész történelem ezt bizonyítja. Könnyű lenne ezt bizonyítani a kereszténység történetében. Itt csak az evangelizáció kezdetére szeretnék emlékeztetni Szent Pál életében. Missziójának sikere nem nagy szónoki tudás vagy pasztorális okosság gyümölcse volt. A termékenység a szenvedéshez, a Krisztussal a szenvedésben vállalt közösséghez volt köthető (1Kor 2,1-5; 2Kor 5,7; 11,10k; 11,30; Gal 4,12-14). „Nem adatik más jel, csak Jónás próféta jele” – mondta a Úr.² Jónás jele a megfeszített Krisztus – ezek azok a tanúk, amelyek kiegészítik „azt, ami hiányzik Krisztus szenvedéseiből” (Kol 1,24). Minden történelmi korban újra és újra beigazolódott Tertullianus szava: Mag a vértanúk vére.³

Szent Ágoston ugyanezt sokkal szebben mondja, amikor a Jn 21-et értelmezi, ahol a Péter mártírháláláról szóló jövendölés és a nyáj legeltetésének ígérete, vagyis primátusának elrendelése bensőségesen összekapcsolódik. Szent Ágoston a következőképpen kommentálja a Jn 21,16-ot: „Legeltesd juhaimat”, azaz szenvedj a juhaimért (Sermo Guelf 32 (PL 2,640))⁴. Egy anya nem adhat életet egy gyermeknek szenvedés nélkül. Minden szülés szenvedést kíván, minden szülés szenvedés, kereszténnyé lenni pedig: szülés. Mondjuk még egyszer az Úr szavaival: Isten országa erőszakot szenved (Mt 11,12; Lk 16,16), de az erőszak Isten esetében a szenvedés, a keresztt. Nem adhatunk életet másoknak anélkül, hogy az életünket adnánk. A fent jelzett kisajátítás folyamata a konkrét (sokféleképpen kifejezett) formája a saját életünk odaadásának. És

² Mt 12,39; Lk 11,29.

³ Vö. TERTULLIANUS: *Apologeticus* 50,13.

⁴ AUGUSTINUS: *Sermo* 340/A,3.

gondoljunk az Üdvözítő szavaira: „aki elveszíti életét énértem és az evangéliumért, megmenti azt...” (Mk 8,35).

II. Az új evangelizáció lényegi tartalmi elemei

1. Megtérés

Ami az új evangelizáció tartalmi elemeit illeti, mindenekelőtt szem előtt kell tartanunk az Ó- és az Újszövetség elválaszthatatlanságát. Az Ószövetség alapvető tartalma össze van foglalva Keresztelő János üzenetében: Térjete meg! Nem juthatunk el Jézushoz a Keresztelő nélkül; lehetetlen megérkezni Jézushoz anélkül, hogy válaszoltunk volna az Előfutár felhívására. Sőt, Jézus összefoglalta János üzenetét a saját igehirdetésének szintézisében: Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban (Mk 1,15)! A görög *megtérni* szó azt jelenti: megváltoztatni a gondolkodásunkat, megkérdőjelezni az eddigi egyéni és közösségi életmódunkat; engedni belépni Istent a saját életvitelünk szempontjai közé; nem ítélni túl egyszerűen a divatos vélemények alapján. Következésképpen megtérni azt jelenti: nem úgy élni, ahogy mindenki él, nem azt tenni, amit mindenki tesz, nem érezni feljogosítva magunkat kétséges, kétes, gonosz tettekre azért, mert a többiek is azt csinálják; elkezdni a saját életünket Isten szemével nézni; a jót keresni tehát, akkor is, ha kényelmetlen; nem a sokaknak, az embereknek a véleményére építeni, hanem Istenére – más szóval: egy új életstílust keresni, egy új életet. Mindez nem vezet moralizmushoz. A kereszténység erkölcsiségre redukálása szem elől téveszti Krisztus üzenetének lényegét: egy új barátság adományát, a Krisztussal, és így az Istennel való közösség adományát. Aki megtér Krisztushoz, az nem akar egy saját erkölcsi önállóságot kreálni, nem kívánja a saját erejéből felépíteni a saját jóságát. A *megtérés* (metanoia) pontosan az ellenkezőjét jelenti: kilépni az önmagunkból való elegendőségből, felfedni és elfogadni a rászorultságunkat – a rászorultságot másokra és a Másikra, az Ő megbocsátására, az Ő barátságára. A meg nem tért élet önigazolás (nem vagyok rosszabb, mint mások); a megtérés a Másik szeretetére való ráhagyatkozásnak az alázatossága, a szeretetére, amely mértékévé és kritériumává válik a saját életemnek.

Itt szem előtt kell tartanunk a megtérés társadalmi aspektusát is. A megtérés bizonyára mindenekelőtt egy igen személyes tett, perszonalizáció. Elhatárolom magam a „többiekkel együtt élni” formulától (nem érzem magam felmentettnak azáltal, hogy mindenki azt teszi, amit teszek), és Isten előtt találok rá a saját énemre, az én személyes felelősségemre. A valódi perszonalizáció azonban mindig egy új és mélyebb szocializáció is. Az *én* újra megnyílik a *te* felé, teljes mélységében, és így egy új *Mi* születik. Míg a világban elterjedt életstílus a deperszonalizáció veszélyét hordozza magában, annak a veszélyét, hogy ne a saját életemet éljem, hanem a mindenki másét, addig a megtérésben az Istennel való együtt haladás egy új *Mijének* kell megvalósulnia. A megtérés hirdetésekor fel kell ajánlanunk egy életközösséget, az új életstílusnak egy közös terét.

Evangelizálni nem lehet pusztán csak szavakkal: az evangélium életet teremt, az úton való haladásnak a közösségét teremti meg; egy pusztán egyéni megtérésnek nincsen szilárd alapja.

2. Az Isten Országáa

A megtérésre való meghívásban benne foglaltatik – mint alapvető feltétele – az élő Isten hirdetése. Az Isten-központúság alapvető Jézus üzenetében, és az új evangelizációnak is a szíve kell hogy legyen. Jézus hirdetésének kulcskifejezése az *Isten Országáa*. Isten Országáa azonban nem egy dolog, egy társadalmi vagy politikai struktúra, egy utópia. Isten Ország maga Isten. Az Isten Országáa azt jelenti: Isten van; Isten él; Isten jelen van és cselekszik a világban, az életünkben – az életemben. Isten nem egy távoli „végső ok”, Isten nem a deizmus „nagy

építésze”, aki összeszerelte a világ gépezetét, és most kívül helyezkedne el. Ellenkezőleg: Isten a leginkább jelen lévő és döntő valóság életem minden mozzanatában, a történelem minden pillanatában. A Münstéri Egyetem katedrájáról való távozásakor mondott konferenciabeszédében J. B. Metz tőle szokatlan dolgokat mondott. Metz a múltban antropocentrizmust tanított nekünk – a kereszténységnek egy valódi eseménye volt az antropológiai fordulat, a szekularizáció, a világ szekularitásának a felfedezése. Azután politikai teológiát tanított nekünk – a hit politikai karakterét; azután a „veszélyes emléket”; végül pedig a narratív teológiát. Ez után a hosszú és nehéz út után most azt mondja nekünk: Korunk igazi problémája „Isten válsága”, Isten távolléte, amit elfed egy üres vallásosság. A teológiának vissza kell térnie ahhoz, hogy valóban teo-lógia legyen, Istenről és Istennel való beszéd. Metznek igaza van: az „unum necessarium” az ember számára Isten. Minden változik, ha van Isten, ha nincs. Sajnos mi keresztények is gyakran úgy élünk, mintha Isten nem létezne („si Deus non daretur”). A szlogen szerint élünk: Isten nem létezik, ha meg létezik, akkor nem tartozik rá. Ezért az evangelizációnak mindenekelőtt Istenről kell szólnia, az egyetlen igaz Istent kell hirdetnie: a Teremtőt – a Megszentelőt – az Ítéltöt (vö. a Katolikus Egyház Katekizmusa).

Itt is szem előtt kell tartanunk a gyakorlati nézőpontot. Isten nem ismerhető meg pusztán szavakkal. Egy személyt nem ismerhetünk, ha csak másodkézből van róla tudásunk. Hirdetni Istent annyi, mint bevezetni valakit az Istennel való kapcsolatba: imádkozni tanítani. Az imádság cselekvő hit. És csak az Istennel való élet megtapasztalásában válik nyilvánvalóvá létezésének a bizonyítéka is. Ezért annyira fontosak az imádság iskolái, az imádság közösségei. A személyes imádság (a „saját szobában”, egyedül Isten szeme előtt), a közös paraliturgikus imádság („népi vallásosság”) és a liturgikus imádság kiegészítik egymást. Igen, a liturgia mindenekelőtt imádság; sajátossága abban áll, hogy elsődleges szubjektuma nem mi vagyunk (mint a magánimádságban és a népi vallásosságban), hanem maga Isten – a liturgia *actio divina*, Isten cselekszik, mi pedig válaszolunk az isteni cselekvésre.

Istenről beszélni és Istennel beszélni mindig együtt kell hogy járjanak. Isten hirdetése annyi, mint Istennel való közösségre vezetés a testvéri közösségben, amelyet Krisztus hoz létre és Ő élte. Ezért a liturgia (a szentségek) nem egy az élő Istenről szóló igehirdetéshez közeli téma, hanem az Istennel való kapcsolatunk kézzelfoghatóvá tétele. Ebben az összefüggésben hadd legyen szabad egy általános megjegyzést tennem a liturgikus kérdéstről. A liturgiát mi gyakran túlságosan racionalista módon ünnepeljük. A liturgia tanítássá alakul, amelynek kritériuma: megértetni magunkat – amelynek a következménye nem ritkán a misztérium banalizálása, a mi szavaink elsőbbsége, olyan megfogalmazások ismételtetése, amelyek érthetőbbnek és kellemesebbnek tűnnek a nép számára. Ez azonban nemcsak teológiai, hanem pszichológiai és pasztorális tévedés is. Az ezoterizmus áradata, a relaxáció és az önküresítés ázsiai technikáinak terjedése bizonyítja, hogy valami hiányzik a liturgiáinkból. Éppen a mai világunkban van szükségünk a csendre, az egyén feletti misztériumra, a szépségre. A liturgia nem a celebráns pap vagy specialisták egy csoportjának a találmánya; a liturgia (a „rítus”) organikus fejlődés révén bontakozott ki a századok folyamán. Magában hordozza az összes nemzedék hittapasztalatának gyümölcsét.

Még ha a résztvevők talán nem is értenek minden egyes szót, felfogják a mély értelmet, a misztérium jelenlétét, amely meghalad minden szót. Nem a celebráns a liturgikus cselekmény középpontja; a celebráns nem a saját nevében áll a nép előtt – nem magától és nem magának beszél, hanem „in persona Christi”. Nem a celebráns személyes képességei számítanak, hanem egyedül a hite, amely révén láthatóvá válik Krisztus. „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbednem” (Jn 3,30).

3. Jézus Krisztus

Ezzel a reflexióval az Isten-téma már ki lett terjesztve és konkretizálva lett a Jézus Krisztus-témában. Csakis Krisztusban és Krisztus által válik az Isten-téma igazán konkrétta: Krisztus Emmánuel, a velünk-lévő-Isten – az „Én vagyok” konkretizálódása, a válasz a deizmusra. Nagy ma a kísértés, hogy Jézus Krisztust, Isten Fiát csak egy történeti Jézusra redukáljuk, aki pusztán egy ember. Nem tagadják szükségképpen Jézus istenségét, de bizonyos módszerekkel leszűrnék a Bibliából egy ránk méretezett Jézust, egy Jézust, aki lehetséges és megérthető a mi történetírásunk keretein belül. Ez a „történeti Jézus” azonban egy hamisítvány, megalkotóinak a képmása, nem pedig az élő Isten képmása (vö. 2Kor 4,4k; Kol 1,15).

A hit Krisztusa nem mítosz; az említett történeti Jézus egy különféle értelmezők által kitalált mitológiai alak. A történeti Jézus történetének kétszáz éve hűen tükrözi ennek a korszaknak a filozófiatörténetét és ideológiáit.

Ennek az előadásnak a keretei között nem mehetnek bele az Üdvözítő hirdetésének tartalmi elemeibe. Mindössze két fontos szempontra szeretnék rámutatni. Az első Krisztus követése – Krisztus felajánlkozik, hogy életem útja legyen. Krisztus követése nem azt jelenti: utánozni az ember Jézust. Egy ilyen próbálkozás szükségképpen kudarcot szenved – anakronizmus lenne. Krisztus követésének sokkal magasabb célja van: hasonulni Krisztushoz, és így eljutni az Istennel való egyesülésre. Ez a beszéd talán szokatlanul hangzik a modern ember füle számára. Valójában azonban mindannyian szomjazunk a végtelenre: egy végtelen szabadságra, egy korlátlan boldogságra. Az utóbbi két évszázad forradalmainak egész története csak így magyarázható. A drog csak így magyarázható. Az ember nem elégszik meg a megistenülés szintje alatti megoldásokkal. De minden út, amit a „kigyó” (Ter 3,5), vagyis az evilági bölcsesség kínál, elbukik. Az egyetlen út a Krisztussal való közösség, amely a szentségi életben valósítható meg. Krisztus követése nem egy erkölcsi kérdés, hanem egy „misztikus” téma – egyszerre isteni cselekvés és a mi válaszuk.

Ezért a követés témájában megtaláljuk a krisztológia másik központi elemét is, amelyre rá akarunk mutatni: a húsvéti misztériumot – a keresztet és a feltámadást. A „történeti Jézus” rekonstrukcióiban szokás szerint a kereszt témájának nincsen jelentősége. Egy „polgári” értelmezésben egy önmagában elkerülhető incidenssé válik, teológiai érték nélkül; egy forradalmi értelmezésben egy lázadó heroikus halálává. Az igazság más. A kereszt hozzátartozik az isteni misztériumhoz – a végsőig elmenő szeretet kifejeződése (Jn 13,1). Krisztus követése részesedés a keresztjében, egyesülés szeretetével, életünk átalakításával, amely egy új ember születése lesz, aki Isten képére teremtett (vö. Ef 4,24). Aki elhagyja a keresztet, elhagyja a kereszténység lényegét (vö. 1Kor 2,2).

4. Az örök élet

Egy utolsó központi eleme minden igazi evangelizációnak az örök élet. Ma a mindennapi életben új erővel kell hirdetnünk a hitünket. Itt Jézus igehirdetésének csak egy, ma gyakran elhanyagolt szempontjára szeretnék rámutatni: Isten Országának hirdetése a jelenlévő Isten hirdetése, Istené, aki ismer minket, meghallgat minket; Istené, aki belép a történelembe, hogy igazságot szolgáltasson.

Ez az igehirdetés ezért az ítéletnek a hirdetése is, a felelősségünk hirdetése. Az ember nem *teheti* vagy *nem teheti*, amit akar. Meg lesz ítélve. Számadással tartozik. Ez érvényes a hatalmasokra éppúgy, mint az egyszerűekre. Ahol ezt tiszteletben tartják, minden evilági hatalomnak ki vannak jelölve a határai. Isten igazságot szolgáltat, és végső soron csak Ő teheti meg ezt. Annál inkább sikerrel járunk, minél inkább abban a helyzetben leszünk, hogy Isten szeme előtt

éljük, és kommunikáljuk a világnak az ítélet igazságát. Így az ítélet hitcikkelye, annak ereje a lelkiismeretek formálásában az evangéliumnak központi eleme, és valóban jó hír. Mindazokhoz szól, akik szenvednek a világ igazságtalanságától, és keresik az igazságosságot. Így érthető a kapcsolat Isten Országa és a „szegények”, a szenvedők és mindazok között, akikről a hegyi beszéd boldogságai szólnak. Őket védi az ítélet bizonyossága, a bizonyosság, hogy van igazságosság.

Ez az ítéletről, az ítélő Istenről szóló cikkely valódi tartalma: van igazságosság. A világ igazságtalanságai nem a történelem utolsó szava. Van igazságosság. Csak az, aki nem akarja, hogy legyen igazságosság, szegülhet ellene ennek az igazságnak. Ha komolyan vesszük az ítéletet és a felelősség súlyát, amely ebből fakad számunkra, akkor jól megértjük ennek a hirdetésnek a másik aspektusát, ti. a megváltást, annak tényét, hogy Jézus a kereszten magára veszi a bűneinket; hogy maga Isten a Fiú szenvedésében nekünk, bűnösöknek a szószólójává lesz, és így lehetővé teszi a bűnbocsánatot, a reménységet a bűnbánó bűnös számára, a reménységet, amelyet Szent János szava⁵ csodálatos módon fejez ki: Isten előtt megnyugtatjuk szívünket, bármiért is tesz szemrehányást nekünk. „Isten nagyobb a szívünknel, és tud mindent” (1Jn 3,20). Isten jósága végtelen, de nem kell ezt a jóságot egy igazság nélküli édeskés modorra redukálnunk. Csak ha hiszünk Isten igazságos ítéletében, csak ha éhezünk és szomjazzuk az igazságosságot (vö. Mt 5,6), akkor nyitjuk meg a szívünket, az életünket az isteni irgalmasság előtt. Látható: nem igaz, hogy az örök életbe vetett hit jelentéktelenné teszi a földi életet. Ellenkezőleg: csak ha az örökkévalóság az életünk mértéke, akkor nagyszerű ez a földi élet is, az értéke pedig mérhetetlen.

Isten nem versenytársa az életünknek, hanem nagyságunknak a biztosítóka. Így visszatérünk a kiindulópontunkhoz: Istenhez. Ha jól megfontoljuk a keresztény üzenetet, nem egy sereg dolgról beszélünk. A keresztény üzenet valójában nagyon egyszerű. Istenről és az emberről beszélünk, és ezzel mindent elmondunk.

⁵ Vö. 1Jn 3,19-20.